

Z historii radiologii – „Nożycówka”, czyli nowatorski pomysł polskich konstruktorów w angiografii

From the history of radiology – „Scissor”, which is an innovative idea of Polish designers in angiography

Andrzej Urbanik¹, Monika Urbanik²

¹ Katedra Radiologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 19, 31-501 Kraków

² Muzeum Farmacji Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Floriańska 25, 31-019 Kraków

W latach 90. XX wieku, po transformacji ustrojowej, przed Polską otworzył się światowy rynek, także wyrobów medycznych. Wśród wielu firm oferujących radiologiczny sprzęt do badań sercowo-naczyniowych (aparaty angiograficzne) znalazła się firma z USA, Omega Medical Imaging (OMI). Jej współwłaścicielem, a także głównym konstruktorem, był pochodzący z Polski, absolwent Politechniki Gdańskiej, George Grabowski. Dystrybucją angiografów OMI w Polsce zajmowała się firma Medix, której właściciel, Sławomir Szwed, pilnie zbierał od użytkowników wszelkie uwagi eksploatacyjne. Na ich podstawie zespół inżynierów w składzie: Sławomir Szwed, Jerzy Goździk (obaj absolwenci Wydziału Mechaniki Precyzyjnej – specjalność aparatura medyczna – Politechniki Warszawskiej) oraz George Grabowski, zaprojektował w 1995 r. nowe rozwiązanie dla ruchu angiografu. W znanej i powszechnie stosowanej konstrukcji pozycjonera podłogowego dla zestawu lampa – wzmacniacz obrazowy, zwanej LC, przecięto u nasady ramię L, a w tym miejscu zamontowano połączenie obrotowe. Złożenie dwóch ruchów obrotowych umożliwiło uzyskanie dodatkowego ruchu liniowego dla zestawu lampa rtg – wzmacniacz obrazowy, wzdłuż osi długiej stołu. Dzięki komputerowemu sterowaniu ruchów obrotowych ruch liniowy był precyzyjny i powtarzalny. Nowy system umożliwiał badanie układu naczyniowego pacjenta na odcinku około 160 cm. Konstruktorzy nazwali go „nożycówką”. Dodatkowo w nowym angiografie wprowadzono funkcję obrotu wzmacniacza obrazowego dla zachowania pionowej orientacji prezentowanego obrazu.

Prototyp angiografu z nowym typem pozycjonera zaprezentowano w 1997 r. na stoisku firmy OMI, na wystawie towarzyszącej międzynarodowej konferencji kardiologicznej w Nowym Orleanie (Rys. 1).

Rys. 1 Wystawa firmy Omega Medical Imaging na konferencji kardiologicznej w Nowym Orleanie (1997) – prezentacja systemu angiograficznego z nowatorskim rozwiązaniem pozycjonera LC („nożycówka”)

Komputer sterujący ruchem pozycjonera został zaprogramowany tak, aby w czasie trwania wystawy angiograf wykonywał ciągle, automatycznie wzdłużny ruch w obie strony. Prezentacja cieszyła się dużym zainteresowaniem. Jednak firma OMI nie była zainteresowana produkcją nowego typu angiografu. Wobec takiej sytuacji w 2001 r. George Grabowski utworzył osobną firmę International Medical Design, w której w 2001 r. wyprodukowano dwa angiografy o nowej konstrukcji. Jeden z nich trafił do pracowni angiograficznej Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie (Rys. 2) w 2003 r., gdzie od razu dostrzeżono wysoką funkcjonalność nowatorskiego rozwiązania. Aparat ten funkcjonował do roku 2015.

360

Streszczenie

Autorzy przedstawiają nowatorskie rozwiązanie pozycjonera systemu angiograficznego zaprojektowane przez polskich konstruktorów.

Słowa kluczowe: historia radiologii, angiografia

Abstract

The authors present an innovative solution of the angiographic system positioner designed by Polish designers.

Key words: history of radiology, angiography

otrzymano / received:

01.10.2019

poprawiono / corrected:

21.10.2019

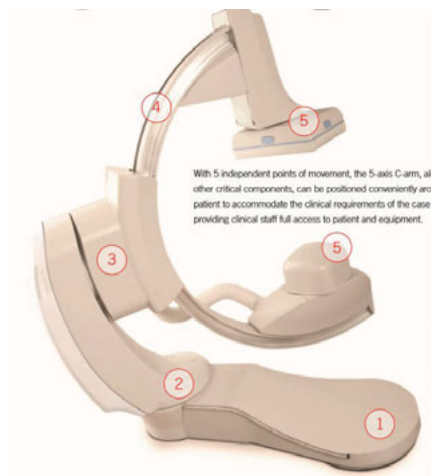
zaakceptowano / accepted:

22.10.2019

Rys. 2 Aparat angiograficzny z pozycjonerem typu „nożycówka” w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie (2003)

W 2007 r. firma Toshiba (obecnie Canon) wprowadziła na rynek aparat angiograficzny z pozycjonerem LC o analogicznej konstrukcji, jak zastosowano to w „nożycówce” (Rys. 3). Za to rozwiązanie otrzymała prestiżową nagrodę organizacji Frost&Sullivan za najbardziej innowacyjne rozwiązanie roku (Rys. 4). Ojcem pomysłu uznano amerykańskiego kardiologa, dra Johna Cheatham. Warto więc zwrócić uwagę, że dr Cheatham najpewniej miał możliwość zapoznania się z rozwiązaniem konstrukcyjnym prototypowego angiografu z „nożycowym” pozycjonerem.

Rys. 3 System angiograficzny według firmy Toshiba (2007)

Frost & Sullivan Press Release Published: 30 Jan 2008

Frost & Sullivan Recognizes Toshiba America Medical Systems Breakthrough in Developing a Pioneering Hybrid Multifunctional Cardiovascular X-ray System

Rys. 4 Informacja o przyznaniu nagrody Frost&Sullivan dla firmy Toshiba za nowatorski system angiograficzny

Jednak wszystko wskazuje na to, że to polscy inżynierowie są prawdziwymi ojcami pozycjonera „nożycowego” stosowanego powszechnie w angiografach o ustawieniu podłogowym. Niestety, brak zastrzeżenia patentowego „nożycowej” konstrukcji pozwolił swobodnie wykorzystać pomysł polskich inżynierów w angiografach produkowanych przez firmy będące światowymi liderami sprzętu do badań naczyniowych (Rys. 5). ^B

Rys. 5 Systemy angiograficzne, w których stosuje się rozwiązanie analogiczne jak w „nożycówce” (od góry: Siemens, Canon, Shimadzu)

Bibliografia

1. A. Urbanik, S. Leszczyński: *Radiologia Polska w XIX i XX wieku*, Wydawnictwo Indygo Zahir Media i Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019, 82-83.
2. Materiały informacyjne firmy Omega Medical Imaging.
3. Materiały informacyjne firmy Toshiba.
4. Lista nagród Frost&Sullivan.
5. Materiały informacyjne firm Siemens, Canon i Shimadzu.

